

Göteborgs kommun

info@educ.goteborg.se

Beslut efter uppföljning för gymnasieskola med yrkes- och introduktionsprogram

---

efter tillsyn i Burgården Utbildningscentrum 5
i Göteborgs kommun

Uppföljning av tillsyn i Burgården Utbildningscentrum 5

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Göteborgs kommun under hösten 2015. Skolinspektionen fattade den 21 december 2015 beslut efter tillsyn av Burgården Utbildningscentrum 5. I beslutet konstaterades ett stort antal brister i skolans verksamhet, bl.a. i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd och i arbetet med trygghet och studiero. Kommunen förelades – vid vite (900 000 kr) – att avhjälpa bristerna. Efter uppföljning av beslutet kunde Skolinspektionen konstatera att flera av bristerna kvarstod. Göteborgs kommun förelades därför på nytt, i beslut den 15 augusti 2016, att avhjälpa bristerna i verksamheten. Även denna gång förenades föreläggandet med vite (400 000 kr). Senast den 30 november 2016 skulle kommunen ha vidtagit åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. Göteborgs kommun har den 30 november 2016 inkommit med en redovisning av de åtgärder som vidtagits. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i beslutet den 15 augusti 2016. Uppföljningen bygger på den redovisning av vidtagna åtgärder som Göteborgs kommun inkom med den 30 november 2016 samt intervjuer som genomfördes den 1 mars 2017 med elever, lärare, elevhälsan och gymnasieskolenhetschefen. Den 1 mars 2017 genomfördes även dokumentstudier.

Sammanfattning av kvarstående brister

Enligt Skolinspektionens bedömning är nedanstående brister ännu ej tillfullo åtgärdade. Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
2. Extra anpassningar och särskilt stöd		
Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd.	Föreläggande vid vite	2017-10-16

Beslut

2017-05-23

3 (19)

Dnr 43-2015:4646

	Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.	Föreläggande vid vite	2017-10-16
5. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling			
	Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.	Föreläggande vid vite	2017-10-16

Sammanfattning av avhjälpna brister

Arbetsområde	Typ av ingripande
6. Förutsättningar för lärande och trygghet	
Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.	Brist avhjälp

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälp samtliga påtalade brister. Skolinspektionen konstaterar även att en av bristerna inom arbetsområdet *Extra anpassningar och särskilt stöd*, som i beslutet den 15 augusti 2016 bedömts vara avhjälp, fortfarande föreligger. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa de brister som kvarstår.

Frågan om utdömmande av vitesbeloppet som riktats mot Göteborgs kommun i Skolinspektionens beslut den 15 augusti 2016, kommer att behandlas i ett separat ärende.

Skolinspektionen avslutar tillsynen avseende den brist som har avhjälppts.

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att vid vite av 600 000 kr senast den 16 oktober 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser också samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL). Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avge lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brister

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn ska se till att ansvariga på skolenheten utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8§ skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd. (3 kap. 8–9 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att ansvariga på skolenheten utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ska rektorn se till att eleven ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som den enskilde eleven behöver, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen inledde tillsynen av Burgården Utbildningscentrum 5 under hösten 2015 och fann då bland annat att alla elever inte fick det särskilda stöd som de hade rätt till, vilket ledde till att Skolinspektionen fattade ett beslut om föreläggande den 21 december 2015. Föreläggandet förenades med ett vite om 900 000 kr till följd av att flera av de konstaterade bristerna bedömdes som allvarliga och omfattande. I beslutet angavs att Göteborgs kommun senast den 14 april 2016 skulle inkomma med en redovisning över åtgärder för att avhjälpa de påtalade bristerna. Efter att Skolinspektionen beviljat anstånd inkom Göteborgs kommun med redovisning den 27 april 2016. Skolinspektionen konstaterade i beslutet i december 2015 bland annat att skolenheten inte hade ett fungerande arbete för att skyndsamt ge elever stöd i form av extra anpassningar samt att uppmärksamma, anmäla och skyndsamt utreda om elever har behov av särskilt stöd. De ansvariga på skolenheten gav inte elever i

behov av särskilt stöd det särskilda stöd som de behövde. Detta eftersom skolans resurser ibland tilläts begränsa det särskilda stöd en elev erbjöds. På skolenheten fanns en tradition av att flytta ut de elever som behövde individanpassning utifrån specifika inlärningssvårigheter ur klassrummet, istället för att ge eleverna stöd inom den elevgrupp som eleven tillhörde. Det vanligaste stödet var att elever fick enskild undervisning av specialpedagogen, reducerade program eller att elever fick sin undervisning på det arbetsplatsförlagdalärandet (APL-platsen). Enligt lärarna var det också vanligare att elevernas program reducerades än att resurser tillfördes. Av de exempel på åtgärdsprogram som Skolinspektionen tog del av framgick inte heller alltid elevens behov eller i vilka kurser som eleven riskerade att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Efter uppföljning av beslutet från december 2015 meddelade Skolinspektionen ett nytt beslut den 15 augusti 2016. Denna gång förenades föreläggandena i beslutet med vite om 400 000 kr. Göteborgs kommun förelades att senast den 30 november 2016 komma in med en redovisning över de åtgärder som kommunen vidtagit för att avhjälpa bristerna.

Skälet till Skolinspektionens beslut att förelägga huvudmannen på nytt var att det kvarstod brister i skolans arbete med att ge särskilt stöd åt elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det vanligaste stödet var fortfarande att elever fick enskild undervisning av specialpedagogen eller vid skolenhetens kunskapsportal, att det programmet eleven läser på reduceras eller att undervisningen förlängs. Det framgick inte av upprättade åtgärdsprogram hur undervisningen ska anpassas och det var fortfarande vanligast att stöd ges utanför ordinarie undervisning. Det fanns också exempel på elever som inte fick särskilt stöd, detta trots att skolenheten så sent som i maj och juni år 2016 bedömt att eleverna riskerar att inte nå kunskapskraven som minst ska uppnås i mellan sex till sju kurser.

Huvudmannens redovisade åtgärder

Den 30 november 2016 redovisade huvudmannen de åtgärder som vidtagits vid skolenheten till följd av Skolinspektionens beslut från den 15 augusti 2016. Huvudmannen uppger i sin redovisning att strukturen på elevhälsomötena och klasskonferenserna förändrats för att bättre fånga upp behoven hos eleverna och för att skynda på handläggningstiden. På skolenheten har det tydliggjorts vad som menas med extra anpassning och särskilt stöd. Den 30 november 2016 utökades skolenhetens elevhälsa med en specialpedagog som arbetade 40 procent av heltid för att se över arbetet med extra anpassningar och för att handleda lärarna i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Huvudmannen redovisar också att de på skolenheten påbörjat ett samarbete med Skolverket, "Samverkan för bästa skola", för att öka andelen elever som

när gymnasieexamen. Göteborgs kommun redovisar också att elevernas frånvaro uppmärksammas och följs upp, att varje elev nu har en mentor som följer dem i tre år och att samtliga befintliga åtgärdsprogram går igenom av rektorn och specialpedagogen en gång per vecka.

Skolinspektionens utredning

För att komplettera huvudmannens redovisning gjorde Skolinspektionen ett besök vid Burgårdens Utbildningscentrum 5 den 1 mars 2017. Vid besöket genomfördes dokumentstudier och intervjuer hölls med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektor.

Vid uppföljningsbesöket den 1 mars 2017 tog Skolinspektionen del av det dokument där rektorn under hösten 2016 sammanställt det antal F som elever som går i år 2 och 3 på skolenheten har i olika kurser. Det finns, enligt dokumentet, 149 elever i år 2 och 3 på skolenheten och av sammanställningen framgår att 103 elever fått betyget F i mellan en och sexton kurser. Av de elever som betygssatts med ett F i någon kurs har dessa elever i genomsnitt fått totalt sju F. På skolenheten har det totalt satts 716 F i olika kurser för de 149 eleverna i år 2 och 3.

Skolinspektionen har tagit del av de åtgärdsprogram och de utredningar som utarbetats på skolenheten och som gäller under läsåret 2016/17. Det är nio elever som har utretts, för samtliga har rektorn bedömt att eleverna är i behov av särskilt stöd och det har beslutats att åtgärdsprogram ska utarbetas. Av de nio eleverna som har ett åtgärdsprogram har det för sex av eleverna tagit mellan fyra till tolv månader efter det att utredningen avslutats till att ett åtgärdsprogram upprättats. Tre av åtgärdsprogrammen har tillkommit efter Skolinspektionens uppföljningsbesök den 1 mars 2017. I ett av fallen är det oklart för Skolinspektionen om åtgärdsprogrammet är aktuellt eftersom eleven nu ska gå på skolenheten med planen att vårterminen 2017 påbörja särskild utbildning för vuxna. Rektorn för skolenheten har också skickat in två utredningar för elever där det under läsåret 2015/16 beslutats om att inte upprätta ett åtgärdsprogram trots att båda eleverna riskerar att inte nå kunskapskraven för kursen i sex till sju kurser. De vanligaste åtgärderna i åtgärdsprogrammen är reducerat program (sju av nio aktuella åtgärdsprogram) och enskild undervisning hos specialpedagogen (sju av nio aktuella åtgärdsprogram). Av åtgärderna framgår inte hur undervisningen konkret ska anpassas efter elevernas behov. Inte heller framgår det alltid vilka kurser eleverna riskerar att inte nå kunskapskraven i.

Enligt offentlig statistik på Skolverket nådde 47 procent av eleverna på Barn- och fritidsprogrammet gymnasieexamen inom tre år under examensläsåret 2015/16. Motsvarande andel i riket var 67 procent.

Vid intervjuer i samband med uppföljningsbesöket uppger eleverna, elevhälsan, lärarna och rektorn att det fortfarande finns elever som inte får särskilt stöd i den utsträckning som de behöver. Eleverna som intervjuas berättar att det är upp till dem att be om stöd, men att inte alla lärare ger dem det stöd de behöver. Eleverna berättar att det finns elever som då ger upp sina försök med att klara kunskapskraven i kurserna och istället planerar att läsa kurserna efter gymnasiet. Elever i år 2 ger exempel på att det finns elever i deras klasser som fått betyget F i samtliga eller i flera kurser i år 1 och som inte fått något särskilt stöd för att nå kunskapskraven. Dessa elever har trots att de inte nått ett godkänt betyg i flera av kurserna i år 1 flyttats upp till år 2 tillsammans med sin klass och läser vid tiden för tillsynen de kurser som tillhör år 2. Eleverna har inte erbjudits särskilt stöd varken i de avslutade kurserna som de inte fått betyg i eller i de pågående kurserna. Eleverna säger också i intervjun att de elever som är utåtagerande får mer stöd än de elever som inte är det. De utåtagerande eleverna får också mer stöd än de elever som har hög frånvaro, säger eleverna. Representanter för elevhälsan säger att de elever som har ett stort antal F inte "riktigt går på skolan", att de har hög frånvaro och att dessa elever inte tar emot särskilt stöd när det erbjuds. Elevhälsan uppger att de har flera elever med stor frånvaro som skulle kunna få särskilt stöd om eleverna kom till skolan. Enligt elevhälsan ges inget stöd till elever för att motivera dem och få dem att komma till skolan. Rektorn uppger att ett flertal elever i varje klass arbetar och därför inte är närvarande i skolan och inte är intresserade av att få stöd. När Skolinspektionen frågar rektorn om vad hon tänker när hon ser alla dessa elever med F i en eller flera kurser mot bakgrund av att det bara finns ca åtta åtgärdsprogram på skolan, svarar rektorn att "det är ett misslyckande. Vi har grunden nu och målet är att de elever som det ser ut så här för ska få det stödet de har rätt till". Rektorn säger att hon har stora förhoppningar att det ska bli bra och att de på skolenheten ska fortsätta med att ha två specialpedagoger.

Rektorn uppger i intervjun att de på skolenheten kommit igång med att förankra rutinerna kring särskilt stöd, men att de inte är i mål än utan att de istället har en lång väg kvar att gå innan alla elever får sitt eventuella särskilda stöd utrett och tillgodosett. Elevhälsan uppger att alla elever som är i behov av särskilt stöd inte får det och att det delvis beror på att de inte hinner utreda alla elever som riskerar att inte nå kunskapskraven. Rektorn uppger att det på skolenheten finns tio aktuella åtgärdsprogram och att det inte tillkommit så många sedan rektorn tillträdde i oktober 2016. (Skolinspektionen vill förtydliga att det i juni 2016 fanns 16 aktiva åtgärdsprogram och att det fanns sex aktuella åtgärdsprogram vid tiden för intervjun och nio i den till Skolinspektionen inskickade dokumentationen den 9 mars 2017). Beslut om åtgärdsprogram tas inte trots att det finns elever som går om kurser bland annat under

sommarskolan eller blir erbjudna att gå om läsår, säger rektorn. På Skolinspektionens fråga ifall rektorn reviderat de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tog del av i juni 2016 svarar rektorn att det skett i vissa fall.

Elever, lärare, elevhälsan och rektorn uppger i intervjuer att det inte har skett någon förändring vad gäller vilket särskilt stöd eleverna får. Det vanligaste stödet är, enligt de intervjuade, fortfarande att stödet ges utanför den elevgrupp som eleven tillhör. Det innebär att elever i behov av särskilt stöd får enskild undervisning hos specialpedagogen eller studiehjälpen av lärare i olika ämnen som är schemalagda i skolans bibliotek. Rektorn uppger att skolan ofta använder åtgärden reducerat program. Elevhälsan uppger att den typ av särskilt stöd som eleverna kan få på skolenheten är reducerad studiegång, enskilt stöd, förlängd APL (arbetsplatsförlagt lärande), all undervisning på APL-platsen, enskild undervisning utanför skolbyggnaden, elevassistent och tekniska hjälpmedel. Enskild undervisning utanför skolbyggnaden av en av de två specialpedagogerna är planerad att ges till en elev med långvarig frånvaro. Elevhälsan uppger att denna åtgärd getts till fler elever. Det finns på skolenheten flera elever som har F i samtliga avslutade kurser. Elever med fler än ett F erbjuds gå kurserna igen i form av att eleven får läsa ett år till, uppger elevhälsan och lärarna. De uppger vidare att detta erbjudande inte föranleds av en utredning av elevens behov och att åtgärden inte dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Denna möjlighet ges inte om eleven väljer att inte ta emot det stödet. Istället är det elevens trivsel på skolenheten som styr om åtgärden ska ges eller inte och om elevens trivsel bedöms vara av stor vikt hänvisas istället till sommarskola och prövning av kurserna, säger lärare, rektorn och elevhälsan. Rektorn och lärare uppger att de program eleven läser på reduceras för enskilda elever, utan att annat särskilt stöd först erbjudits eleven. Rektorn uppger även att det finns elever som får särskilt stöd i form av enskild undervisning. Det är oklart för rektorn att enskild undervisning som åtgärd inte omfattas av de förordningar som finns i gymnasieskolan.

Rättslig reglering

I skollagen anges att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning (3 kap. 7 § skollagen). Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av gymnasieförordningen framgår att en elev i gymnasieskolan kan befrias från undervisning i en eller flera kurser eller gymnasiearbetet om eleven önskar det och har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på annat sätt. Reducerat program beslutas inom ett åtgärdsprogram. Vidare framgår av

gymnasieförordningen att huvudmannen får besluta om att undervisningen på ett nationellt program får fördelas över längre tid än tre år, om eleven har läst ett reducerat program eller om det med hänsyn till elevens förutsättningar i övrigt finns särskilda skäl för det. Av Skolverkets Allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS 2014:40) framgår att rektorn bör pröva alla möjligheter för att en elev ska kunna fullfölja ett fullständigt program i gymnasieskolan på avsedd tid, innan skolan fattar ett eventuellt beslut om åtgärder som innebär förlängd skolgång eller reducerat program. Om en elev har följt ett reducerat program får skolan inte utfärda en gymnasieexamen, och det får konsekvenser för elevens möjligheter att studera vidare.

Skolinspektionens bedömning vid uppföljning av tillsynen

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns brister i skolenhetens arbete med särskilt stöd. Uppföljningen av Burgården Utbildningscentrum 5 visar att det kvarstår allvarliga brister i skolans arbete med att ge särskilt stöd åt elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Skolinspektionen kan också återigen (precis som i beslutet den 21 december 2015) konstatera att elevers eventuella behov av särskilt stöd inte alltid utreds skyndsamt vid skolenheten.

Rektorn för skolenheten har under höstterminen 2016 sammanställt betygen för eleverna i år 2 och 3 och då funnit att 70 procent av de 149 eleverna i dessa två årskurser har fått betyget F i mellan en och sexton kurser. Det finns på skolenheten endast nio aktuella åtgärdsprogram vilket är anmärkningsvärt mot bakgrund av att det finns så många elever som har F i betyg i ett eller flera ämnen och därför riskerar att inte nå en gymnasieexamen. Det finns också många elever på skolenheten som riskerar att inte nå lägsta kunskapskraven i pågående kurser. Det framkommer också att endast ett fåtal elever – utöver de nio som idag har åtgärdsprogram – blivit utredda för särskilt stöd det senaste året, trots att en kartläggning visar att det finns drygt 100 elever som fått betyget F i minst en kurs. Utöver dessa elever tillkommer de elever i år 1, 2 och 3 som vid tiden för uppföljningsbesöket riskerar F i pågående kurser, detta antal är inte redovisat till Skolinspektionen. Att ett så fåtal elever har utretts – trots det stora antalet elever som fått F i betyg i ett eller flera ämnen – är en mycket stark indikation på att skolans arbete med att identifiera och utreda elever i behov av särskilt stöd inte fungerar. Att så är fallet vinner också stöd i det som framkommit i intervjuer med skolans personal vid uppföljningsbesöket. Både rektor och elevhälsa vidgår att det på skolan finns elever som är i behov av särskilt stöd, men som trots detta inte blivit utredda och som saknar åtgärdsprogram. Även elevernas utsagor bekräftar denna bild. Att alla elever med befarade behov av särskilt stöd inte blivit utredda beror, enligt elevhälsan, bland annat på att de inte hinner utreda alla elever som

riskerar att inte nå kunskapskraven. Enligt rektorn har ett arbete med att förankra rutinerna kring särskilt stöd påbörjats, men det kvarstår, enligt denne, en lång väg att gå innan alla elever får sitt eventuella särskilda stöd utrett och tillgodosett. Skolinspektionen bedömer, utifrån de uppgifter som framgår av rektorns sammanställning, att det kan finnas uppemot 100 elever på skolenheten som inte fått sitt behov av särskilt stöd utrett. Följden av att en utredning inte kommer till stånd blir att skolenheten, eleven och elevens vårdnadshavare inte ges någon fullständig bild av vilka insatser som är mest gynnsamma för att eleven ska uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Eleven riskerar därmed att inte ges det särskilda stöd denne verkligen behöver för att uppnå kunskapskraven. Eleven har därigenom fråntagits möjligheten att kunna tillgodogöra sig en undervisning anpassad efter dennes individuella behov. För eleven kan detta få långsiktiga konsekvenser. Uppföljningen visar också att de utredningar som görs tar lång tid. Av de nio eleverna som har ett åtgärdsprogram har det för sex av eleverna tagit mellan fyra till tolv månader efter det att utredningen avslutats till att ett åtgärdsprogram upprättats. Skolinspektionen kan, mot bakgrund av det anförda, konstatera att skollagens krav på att elevers befarade behov av särskilt stöd ska utredas skyndsamt inte är uppfyllda.

Vid intervjuer i samband med uppföljningsbesöket uppger eleverna, elevhälsan, lärarna och rektorn att det fortfarande finns elever som inte får särskilt stöd i den utsträckning som de behöver. De berättar att det inte har skett någon förändring vad gäller vilket särskilt stöd eleverna får. Det vanligaste stödet är, enligt de intervjuade, fortfarande att stödet ges utanför den elevgrupp som eleven tillhör. Detta bekräftas vid en genomgång av de åtgärdsprogram som finns på skolan. För de nio elever på skolenheten som har ett aktuellt åtgärdsprogram är det vanligaste stödet fortfarande att det program elever läser på reduceras eller att elever får enskild undervisning av specialpedagogerna. Hur undervisningen ska anpassas efter elevernas behov framgår inte av åtgärdsprogrammen. Utredningen visar att rektorn oftare fattar beslut om att reducera kurser än ger särskilt stöd som syftar till att eleverna ska få förutsättning för att nå sin yrkesexamen. För de elever som fått betyget F i en eller flera kurser beslutar rektorn inte om åtgärder, som till exempel att läsa om en kurs eller flera kurser, om inte eleven själv önskar detta. Att rektorn istället bedömer att elevens trivsel i klassen ska prioriteras får till följd att eleven inte når sin gymnasieexamen. Skolinspektionen vill påpeka att elever som fått betyget F i en eller flera kurser har rätt att få sitt stödbehov utrett och tillgodosett så att eleven ges möjlighet att nå en gymnasieexamen. Om eleven är i behov av en sådan åtgärd är det möjligt för rektorn på skolenheten att besluta om att ett åtgärdsprogram ska upprättas där åtgärden är att läsa om en kurs eller ett läsår om det i en utredning konstaterats att eleven är i behov av detta.

En gymnasieexamen är viktig för elevens framtida möjligheter. Enligt offentlig statistik på Skolverket nådde 47 procent av eleverna på Barn- och fritidsprogrammet gymnasieexamen inom tre år under examensläsåret 2015/16. Motsvarande andel i riket var 67 procent. Skolinspektionen bedömer, mot denna bakgrund, att det fortfarande är så att alla elever inte ges det stöd som en utredning visat att de behöver.

Mot ovanstående bakgrund kan de åtgärder som huvudmannen vidtagit sedan Skolinspektionens föreläggande i augusti 2016 inte anses ha varit tillräckliga för att åtgärda alla brister som påtalats i verksamheten. Skolinspektionen har nu också kunnat konstatera att den brist avseende skyndsamt utredning av elevers behov av särskilt stöd, som Skolinspektionen tidigare bedömt vara avhjälpt, alltjämt kvarstår. Huvudmannen och rektorn behöver vidta ytterligare åtgärder för att garantera att alla elever i behov av särskilt stöd uppmärksammas och utreds, och därmed säkerställa att alla elever ges det särskilda stöd de enligt skollagen har rätt till.

Motivering till val av verktyg

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en skolhuvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Som konstaterats ovan uppfyller Göteborgs kommun inte de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten. Kommunen föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Skolinspektionen har vid uppföljningen kunnat konstatera att det fortfarande finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Göteborgs kommun har inte, trots två tidigare förelägganden, kunnat avhjälpa de brister som påtalats inom detta område. Vid uppföljningen har Skolinspektionen även kunnat konstatera att en brist, som tidigare bedömts vara avhjälpt, fortfarande föreligger. De brister som Skolinspektionen redogör för i detta beslut har nu förelegat under en längre tid. Det är högst sannolikt att bristerna, under den tid de fortgått, haft en negativ inverkan på elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Om bristerna nu tillåts fortgå inom detta centrala område är det troligt att bristerna även framöver kan komma att få allvarliga konsekvenser för eleverna. De elever som drabbas av bristerna är framförallt sådana som får betraktas som

särskilt utsatta utifrån att de uppvisar svårigheter av olika slag och att de inte får det stöd i undervisningen som de har rätt till enligt skollagen. Det är därför angeläget att bristerna inom detta centrala område snarast rättas till.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få för eleverna samt den tid under vilken bristerna fortgått, bedömer Skolinspektionen att föreläggandet ska förenas med vite.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Det kan därmed också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt

- Rektorn ska se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen förelade i beslut den 21 december 2015 Göteborgs kommun att senast den 27 april 2016 vidta åtgärder för att se till att utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Föreläggandet förenades med vite om 900 000 kr. Skolinspektionen konstaterade att det fanns elever som inte var trygga på skolenheten. Skolmiljön präglades av allvarliga händelser som bränder, smällare, slagsmål, stölder, kränkande tilltalsord och hot. Många elever var

rädda för att gå till skolan och undvek vissa områden som upplevdes som hotfulla. Situationen hade pågått under flera år och dessutom förvärrats under de senaste åren. Vidare framgick att det i vissa situationer fanns brist på studiero. Det kunde vara pratigt på lektionerna och det hände att lektionerna stördes av elever som öppnade klassrumsdörrar och gapade något under pågående lektioner. Lärarna erbjöds inte heller stöd och ledning av till exempel elevhälsan i arbetet för att skapa studiero. Skolinspektionen förelade i beslutet Göteborgs kommun att senast den 14 april 2016 komma in med en redovisning över de åtgärder som kommunen vidtagit för att avhjälpa bristen. Efter att Skolinspektionen beviljat anstånd inkom Göteborgs kommun med redovisning den 27 april 2016.

I uppföljningsbeslutet från den 15 augusti 2016 bedömde Skolinspektionen att huvudmannen inte vidtagit tillräckligt kraftfulla åtgärder för att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Situationen på skolenheten hade förbättrats, men det fanns fortfarande elever som var otrygga på vissa områden i skolan och det rådde inte studiero i alla klasser. Ovanstående ledde till ett nytt beslut om föreläggande. Denna gång vid vite om 400 000 kr. I beslutet angavs att huvudmannen skulle inkomma med en redovisning över vidtagna åtgärder senast den 30 november 2016.

Huvudmannens redovisning

I den redovisning av vidtagna åtgärder som huvudmannen den 30 november 2016 inkom med till Skolinspektionen framgår att de elever som går på skolenheten nu har en personlig inpasseringskod med tillhörande tag (nyckelbricka) samt ett kort som visar att eleven går på ett gymnasieprogram på skolenheten. På skolenheten har det hållits ett fortbildningstillfälle för personalen angående trygghet och studiero "för att bidra till ett för skolenheten gemensamt förhållningssätt kring de regler och den struktur som ska råda i klassrummen och övrig skolmiljö för att elever och personal skall känna trygghet och få studiero". Huvudmannen redovisar också att de på skolenheten blivit mer uppmärksamma på kränkningar och på att agera på dessa. Det finns också klassrumsregler, bestämda platser i klassrummen samt en gemensam regel om att klassrumsdörren ska vara stängd under genomgången under den första delen av lektionen. Huvudmannen redovisar vidare att ett förebyggande arbete för att motverka kränkningar och relationsskapande aktiviteter finns samt att en socialpedagog anställts för att tillsammans med elevhälsan vara en del i det förebyggande arbetet för att motverka kränkande behandling och att öka trygghet och studiero. Huvudmannen redovisar bland annat också att det finns planer för att "bygga bort de områden som upplevs otrygga och skapa en mer öppen skola där lärarna är mer tillgängliga för eleverna och där vi har en högre vuxennärvaro för eleverna. Vi planerar tillsammans med lokalförvaltningen att göra elevcafé och uppehållsrum vid den entré som

upplevs otrygg." Detta arbete är enligt redovisningen planerat till sommaren 2017 och sommaren 2018.

Skolinspektionens utredning

För att komplettera huvudmannens redovisning gjorde Skolinspektionen ett besök vid Burgårdens Utbildningscentrum 5 den 1 mars 2017. Vid besöket genomfördes dokumentstudier och intervjuer hölls med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektor.

Eleverna säger i intervju att det finns platser på skolenheten som eleverna behöver gå igenom ofta, som de upplever som otrygga och där det sker verbala kränkningar. Representanter för elevhälsan säger att det fortsatt finns elever som inte är trygga och säger att det på en av platserna som eleverna berättat om finns elever som beter sig på ett oönskat sätt mot andra elever. Platsen beskrivs av elevhälsan som en flaskhals där många elever rör sig igenom och där andra elever stannar upp eftersom de vill vara inne i värmen. Lärare och rektorn uppger också att den av eleverna angivna platsen upplevs som otrygg och säger att det förekommer att elever utsätts för kränkande behandling där. Lärare, elevhälsa och rektor bekräftar den beskrivning som framgår av huvudmannen i det inskickade dokumentet (redovisning av vidtagna åtgärder, den 30 november 2016), att det på den plats som eleverna uppger som otrygg planeras att byggas ett elevcafé för att motverka otryggheten. Detta arbete har vid tiden för uppföljningsbesöket inte påbörjats. Eleverna säger att det också sker kränkande behandling under lektionstid då läraren är i klassrummet. De ger som exempel att elever trycker upp andra elever mot väggen, att elever skriker och att bord och stolar välts.

Eleverna, elevhälsan och rektorn uppger att det inte är studiero på alla lektioner. En orsak till det är att skolans ordningsregler inte följs av alla lärare. Lärare uppger att flera åtgärder påbörjats, men att det kommer att ta upp till tre år innan det kommer att vara studiero i alla klasser. Anledningen till att alla lärare inte följer skolans ordningsregler tror eleverna är att lärare vill undvika konflikter. Elevhälsan beskriver att bristen på grupprum gör att lärare inte kan dela upp klassen vilket försvårar möjligheten till studiero. Behov av att vara två lärare på samtliga lektioner och av ett lärarkollegium som alla följer ordningsreglerna beskrivs av elevhälsan vara nödvändigt för att eleverna ska få studiero.

Elever, lärare, elevhälsan och rektorn uppger att det fortfarande finns elever som inte är trygga på skolenheten. Lärarna och rektorn uppger att det i december 2016 gjordes en elevenkät där ca 50 procent av eleverna svarade (totalt svarande 163 elever). Skolinspektionen har vid tillsynen fått ta del av enkätresultatet. I enkäten får eleverna utifrån givna påståenden fylla i en siffra

mellan 1 och 5, där 5 är det högsta värdet (eleven håller med om påståendet). Enkäten visar att 21 procent av eleverna svarat 1 – 2 på påståendet "Mina lärare ser till att det är studiero på lektionerna" och 16 procent av eleverna har svarat 1 – 2 på påståendet "Jag känner mig trygg i skolan". På påståendet "I vårt klassrum följer eleverna de trivsel- och ordningsregler som finns" svarar 22 procent 1 – 2. Lärarna säger att de analyserat enkätsvaren och kommit fram till att det finns två typer av otrygghet; den ena handlar om behovet av rutiner och den andra om att elever är rädda för att det faktiskt ska hända något. Lärare säger att de inte är schemalagda att vara ute i korridorerna, men att de blivit uppmanade att röra sig mer ute bland eleverna. Lärare behöver vara ute i korridorerna mer för att tryggheten ska kunna öka, säger elevhälsan.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens bedömning vid uppföljning av tillsynen

Uppföljningen visar att huvudmannen vidtagit vissa åtgärder för att förbättra studiemiljön för eleverna. Skolinspektionen bedömer dock att huvudmannen inte vidtagit tillräckligt kraftfulla åtgärder för att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Det finns fortfarande platser på skolenheten som upplevs som otrygga och där fysiska och verbala kränkningar sker. Otrygga situationer uppstår både under lektioner och i en av korridorerna, och sker både när personal finns på plats och när de inte finns på plats. Studieron brister fortsatt i flera kurser bland annat eftersom de beslutade ordningsreglerna inte följs av alla lärare. Detta innebär att skollagens krav på att utbildningen ska utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero fortfarande inte uppfylls.

Motivering till val av verktyg

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en skolhuvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som konstaterats ovan uppfyller Göteborgs kommun inte de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten. Kommunen föreläggs därför på nytt att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Skolinspektionen har vid uppföljningen kunnat konstatera att det kvarstår brister i tryggheten och studieron vid skolan. Göteborgs kommun har inte, trots två tidigare förelägganden, kunnat komma till rätta med de allvarliga brister som påtalats inom detta område. Uppföljningen visar att elever fortfarande känner sig otrygga på vissa platser i skolan, bl.a. eftersom det vistas grupper av elever där som utsätter dem för blickar eller kränkande tilltalsord.

Uppföljningen har också visat på brister i studieron. Bristerna har nu pågått under en mycket lång tid. Det är angeläget att bristerna snarast rättas till så att eleverna ges den skolmiljö de har rätt till.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få för eleverna samt den tid under vilken bristerna fortgått, bedömer Skolinspektionen att föreläggandet ska förenas med vite.

Avhjälpst brist i verksamheten

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Tidigare konstaterad brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Göteborgs kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det vid uppföljningen av tillsynen inte har framkommit annat än att Göteborgs kommun avhjälpst denna brist. Denna bedömning görs utifrån kommunens skriftliga redovisning samt de uppgifter som framkommit vid uppföljningsbesöket.

Beslut

2017-05-23
18 (19)
Dnr 43-2015:4646

På Skolinspektionens vägnar

Maria Wassén
Avdelningschef

Annika Stenberg
Föredragande/Utreddare

Hur man överklagar, se bilaga 1

Bilagor

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.